

Asia: VN/9904/2025

Lausuntopyyntö väylälakien muutostarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot arviomuistiosta

FiComin kommentit ovat kohdassa Muut muutostarpeet.

Yksityisraiteita koskeva sääntely

-

Tutkimusoikeussääntely

-

Kiinteistökohtainen meluntorjunta

-

TEN-T-asetukseen liittyvät lainsäädännön kehittämistarpeet

-

Tunnelidirektiivin täytäntöönpanon täydentäminen

-

Varautumista ja häiriötilanteita koskeva sääntely väylälaeissa

-

Arviomuistiossa esitetyt muut muutostarpeet

-

Oletteko tunnistaneet väylälaeissa muita muutostarpeita kuin arviomuistiossa käsitellyt?

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteltu arviomuistio väylälakien (ratalaki 110/2007 ja liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettu laki 503/2005) muutostarpeista. Ministeriö pyytää lausuntopalautetta muistiossa esitetyistä muutostarpeista, niiden merkityksestä ja mahdollisesta

kiireellisyydestä. Lisäksi toivotaan palautetta muista mahdollisista väylälakien muutostarpeista. FiCom ry:ltä ei ole pyydetty lausuntoa, mutta FiCom kuitenkin esittää kunnioittaen seuraavaa:

FiComin keskeiset viestit:

- Väylälait vaikeuttavat EU:n ja Suomen kirjauksia ja tavoitteita, joiden mukaan huippunopeiden viestintäverkkojen rakentamista sujuvoitetaan. Esteitä rakentamiselle aiheuttavat mm. verkkoinfran sijoittamisesta perittävä vastike ja siirtokustannusten säilyttäminen verkonomistajalle, mikä on myös rasiteoikeudellisten periaatteiden vastaista. Kansallisia väylälakeja tulee muuttaa siten, että viestintäverkkojen sijoittamisedellytyksiä väyläalueilla parannetaan ja sujuvoitetaan.
- Väyläviraston toimivaltuuksia ei tule laajentaa, kun operoidaan rautatiealueella sijaitsevalla yksityistiellä. Tällaisissa tilanteissa vaatimus siitä, että viestintäverkon omistajalla tulisi olla velvollisuus sopia rakentamisesta rataverkon haltijan kanssa, hidastaisi, vaikeuttaisi ja lisäisi perusteettomasti viestintäverkon sijoittamiskustannuksia.
- Väyläviraston ratalain soveltamisjärjestystä koskevan tulkinnan vuoksi ratalakiin tulee kirjata, että viestintäverkon johtojen, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen rautatiealueelle sovelletaan sähköisen viestinnän palvelulain säännöksiä, ja niiden asema rasiteluonteisina oikeuksina tunnustetaan.

Viestintäverkkojen sijoittamisedellytyksiä väyläalueilla tulee parantaa ja verkkoinfran rasiteoikeudellista luonnetta tulee kunnioittaa

Samanaikaisesti kun EU:ssa ja Suomessa pyritään mm. gigabittiasetuksella ja Orpon hallitusohjelman kirjauksilla edistämään ja sujuvoittamaan nopeiden laajakaistaverkkojen rakentamista ja sijoittamista, väyläalueilla ja viranomaisten määräyksillä ja sopimuksilla vaikeutetaan niihin tarvittavan verkkoinfran rakentamista huomattavasti.

Väylälait eivät edistä verkkoinfran sijoittamista ja investointeja. Väylälakien ja niihin liittyvien viranomaisten lähestymistapa on erikoinen ja ristiriitainen, sillä SVPL:ssä on nimenomainen säännös (234.3 §), joka ohjaa sijoittamaan telekaapelin maantietalueelle. Kansallisia väylälakeja ja niihin liittyviä määräyksiä ja sopimuksia tulee muuttaa Suomen omien tavoitteiden, kuten Digikompassin, mukaisesti siten, että viestintäverkkojen sijoittamisedellytyksiä väyläalueilla parannetaan ja siirtokustannukset kohdistetaan siirrosta hyötyvälle, kuten on muidenkin rasitteiden siirroissa.

Lainsäädännössä (mm. laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä, maantielaki) ja viranomaisten määräyksissä (Traficom määräysmuutos verkkoinfran sijoittamisesta tiealueelle) ja sopimuksissa (Väylävirasto Sopimus johdon, rakennelman tai laitteen sijoittamisesta sekä rautatiealueella

työskentelystä) on yleistynyt viime aikoina toimintamalli, jossa verkkoinfran omistaja vastaa verkkoinfran siirron kustannuksista. Lähtökohtana tulee olla ns. aiheuttamisperiaatteen mukainen ”aiheuttaja maksaa” -lähtökohta, kuten muussakin rasiteoikeudessa. Esimerkiksi rakennuslain mukaisten rakennusrasitteiden muuttamis- ja poistamistilanteissa hyödynsaajan on korvattava oikeudenhaltijalle muutoksesta aiheutuvat vahingot ja haitat (rakennuslaki 130 § 3 mom.). Myös kiinteistönmuodostamislain (KML) perusteella sijoitetun viestintäverkon siirtämis- ja poistamistilanteissa rasiteoikeuden haltijalla oikeus saada korvaus toimenpiteen aiheuttamista menetyksistä siltä, joka saa toimenpiteestä hyötyä (KML 164 §). Näin säädetään myös yleisten alueiden osalta alueidenkäyttölain (AKL) 89.2 §:ssä, jonka mukaan kunta tai se, jonka vastuulla yleisten alueiden toteuttaminen on, vastaa siirtokustannuksista.

Oikeuskirjallisuudessa on luonnehdittu AKL 89 §:n osalta kustannusjaon pääsääntöä selkeäksi, ja myös perustelluksi tilanteissa, joissa olosuhteiden muutos, mikä johtaa välttämättä siirtovelvoitteen, on kunnan omin toimin aiheutettu (Ekroos – Majamaa 2000 s. 377). Pääsääntö on siten hyvin ymmärrettävä tilanteissa, joissa kunnalla on käytännössä yksipuolinen valta vaikuttaa kustannusten syntymiseen omien tarpeidensa pohjalta. Sama perustelu koskee muitakin tilanteita, joissa kohdealueen omistaja tai haltija voi yksipuolisesti käynnistää verkkoinfran siirtämisen omaksi hyödykseen.

Yhtenä keinona edistää verkkoinfran rakentamista ja investointeja on lisätä SVPL:ään oikeustilaa selventävä säännös, jonka mukaan verkkoinfran sijoittamisoikeuden muuttamistilanteissa verkkoinfran haltijalla on oikeus saada korvaus toimenpiteen aiheuttamista menetyksistä siltä, joka saa toimenpiteestä hyötyä. Muotoilu vastaa kiinteistönmuodostamislain muotoilua rasiteoikeuksien muuttamisesta. Oikeus korvaukseen voitaisi rajata sijoittamisesta seuraavaan viiteenkymmeneen vuoteen, mikä on keskimääräinen viestintäverkon infran tekninen käyttöikä.

Lisäksi Väylävirasto on sopimuksessaan edellyttänyt, telekaapelin sijoittamisesta rata-alueelle tulee maksaa kaupallista vastiketta (vuokraa), mikä on vastoin SVPL:n 237 §:ää. SVPL:n 237 §:ssä säädetään telekaapeleiden ja sen liitännäisten osalta haitan ja vahingonkorvaamisesta ja muiden kuin telekaapeleiden osalta siitä, että sijoittamiskorvauksen tulee olla lunastuslain mukainen. Viimeksi mainittu tarkoittaa kohdealueen omistajan tai haltijan saattamista taloudellisesti samaan tilaan, kuin verkkoinfran sijoittamista ei olisi tapahtunutkaan. Näin ollen rikastumiskiellon periaate koskee myös sijoittamiskorvauksia.

Väyläviraston toimivaltuuksia ei tule laajentaa

Arviomuistion sivulla 46 todetaan, että Väylävirasto on esittänyt, että sääntelyä tulisi radanpidon ja rautatieliikenteen turvallisuuden vuoksi muuttaa ja selkeyttää niin, että rataverkon haltija sopii muun kuin radanpitoon liittyvän johdon ym. sijoittamisesta rautatiealueelle kaikissa tilanteissa, eli myös silloin, kun rautatiealueelle on perustettu yksityistielain mukainen tieoikeus. Lisäksi sijoittajalla

tulisi olla velvollisuus sopia rataverkon haltijan kanssa työskentelystä rautatiealueella kaikissa tilanteissa riippumatta siitä, mihin sijoitusoikeus perustuu. Johtojen ja muiden laitteiden sijoittamisessa rautatiealueelle on

perustettavan käyttöoikeuden ja rautatiealueella työskentelyn osalta kriittistä varmistaa, ettei toimenpiteestä aiheudu vaaraa liikenteelle eikä merkittävää haittaa radanpidolle. Rataverkon haltija on oikea taho arvioimaan näitä seikkoja.

FiCom on eri mieltä rataverkon haltijan toimivaltuuksien laajentamisesta, kun operoidaan rautatiealueella sijaitsevalla yksityistiellä. Jos alueelle on perustettu yksityistie, tällöin esimerkiksi tiealueelle sijoitettu viestintäverkon johto ei aiheuta vaaraa liikenteelle eikä merkittävää haittaa radanpidolle. Vaatimus siitä, että sijoittajalla tulisi olla velvollisuus sopia rataverkon haltijan kanssa työskentelystä rautatiealueella kaikissa tilanteissa riippumatta siitä, mihin sijoitusoikeus perustuu, hidastaisi ja vaikeuttaisi rakentamista ja lisäisi perusteettomasti kustannuksia. Vaatimus on vastoin EU:n, Suomen ja hallitusohjelman tavoitteita sujuvoittaa viestintäverkkojen rakentamista, joten mahdollisessa jatkovalmistelussa tällaista muutosta ei tule toteuttaa.

Väyläviraston tulkinnan mukaan ratalain 36.4 §:ssä säädetty lakien soveltamisjärjestys ei tarkoita sitä, että esim. SVPL:n viestintäverkon sijoittamista koskevia säännöksiä sovellettaisiin ensisijaisesti, vaan ratalaki on sovellettava laki. Kaikilla muilla verkkoinfran toimijoilla on tästä tulkinnasta päinvastainen näkemys, eikä alla esitetystä lainkohdasta, ratalain 36.4 §, ole mitään epäselvää.

Rautatiehen kohdistuvaan työhön sekä johtojen, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen rautatiealueelle sovelletaan tämän lain säännöksiä, ellei oikeudesta toimenpiteen suorittamiseen säädetä erikseen muussa laissa. Jos toimenpiteen suorittaminen perustuu muun lain nojalla annettuun viranomaisen päätökseen, on rataverkon haltijan ja toimenpiteen suorittajan sovittava toimenpiteen suorittamisajankohdasta ja toteutustavasta.

FiCom esittää kuitenkin, että ratalakia muutetaan siten, että sinne kirjataan selkeyttävä säännös, jonka mukaan viestintäverkon johtojen, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen rautatiealueelle sovelletaan sähköisen viestinnän palvelulain säännöksiä.

Muut huomiot

-

Lahtinen Marko

FiCom ry